

Continuous Covenant

פרשת כי תבוא – תשע"ט

DEUTERONOMY

PARASHAS KI SAVO

27 / 1-12

Moses and the elders of Israel commanded the people, saying, "Observe the entire commandment that I command you this day.² It shall be on the day that you cross the Jordan to the Land that HASHEM, your God, gives you, you shall set up great stones and you shall coat them with plaster.³ You shall inscribe on them all the words of this Torah, when you cross over, so that you may enter the Land that HASHEM, your God, gives you, a Land flowing with milk and honey, as HASHEM, the God of your forefathers, spoke about you.⁴ It shall be that when you cross the Jordan, you shall erect these stones, of which I command you today, on Mount Ebal, and you shall coat them with plaster.⁵ There you shall build an altar for HASHEM, your God, an altar of stones; you shall not raise iron upon them.⁶ Of whole stones shall you build the altar of HASHEM, your God, and you shall bring upon it elevation-offerings to HASHEM, your God.⁷ You shall slaughter peace-offerings and eat there, and you shall be glad before HASHEM, your God.⁸ You shall inscribe on the stones all the words of this Torah, well clarified."

¶ Moses and the Kohanim, the Levites, spoke to all Israel, saying, "Be attentive and hear, O Israel: This day you have become a people to HASHEM, your God.¹⁰ You shall hearken to the voice of HASHEM, your God, and you shall perform all His commandments and His decrees, which I command you today."⁹

2

9. **נִיּוֹם קָהָה נָהִיַּת לְעֵם.** — *This day you have become a people.* When Moses gave his newly written Torah Scroll to the Levites for safekeeping (31:19), the rest of the nation protested, saying that some day the Levites might say that the Torah is theirs exclusively, and the rest of the people have no share in it. Moses rejoiced at this demonstration of love and reverence for the Torah, because it proved that they had matured and become worthy of being called a people (*Rashi* to 29:3).

שט

לתתך עליון פרשת כי תבוא

שנג

מנחת מיכאל ♦ פרשת כי תבוא ב' כב, ג'

* נתקשו המפרשים מה הפירוש "היום הזה נהית לך" והרי ארבעים שנה קודם נהיו לך.

מתי היה אותו יום עליון מציביע משה ואומר "היום נהית לך", מסתבר של בא שעה שיצאו ממצרים ולא בשעה שנכנסו לאرض ישראל ואיפלו לא ביום מתן תורה, יעוזין גם' סוף (ברכות ט) שם משמע מקושית הוגם שם שהיום הזה הוא בסוף ארבעים שנה.

~ מה ארע באוטו היום? היה הגאון רבי שלמה ברמן זצ"ל ראש ישיבת פוניבז' מביא דברי רשי' (לקמן כת'ג) "עד היום הזה" – "שמעתה שאותו היום שנותן משה ספר התורה לבני לוי", מבואר בפרשת וילך שכישרואל בגין לפני משה ואמרו לו: אנו עמדנו בסיני וקיבלו את התורה וניתנה לנו לנו, מה אתה משליט את בני שבטך עלה ונונתן את התורה רק לבני לוי ומה ריבינו שמה על הדבר ואמר היום הזה נהית לך.

הר לי שהיום בו נשינו לך, איינו היום בו קיבלנו את התורה, אלא דוקא תקופה הרבה יותר ארוכה לאחר מכן, כשהוא כל ישראל ותבעו ואמרו מה אנחנו גורעים משבט לוי, גם אנחנו רוצחים את התורה, דוקא על אותו היום נאמץ היום הזה נהית לך, באותו יום שם שהם ביקשו את התורה אז הם נהיו לך.

נהגה לפ' פשטוט המדרש הזה קשה מאד להבינה מה זה את אומורת שמשה נתן את התורה לבני לוי, הר לי ברור שהتورה ניתנה לכל ישראל ומה באמנות הபירוש שמשה נתן את התורה רק לבני לוי? **ב'iar זאת הנציב** (בעל י. ח) צריך לזכור ש汇报 מפוניבז' זצ"ל היה מרגלא בפומיה בכל בן תורה צריך לעין בדבר הנציב

ולמדו אותו **"ב'עת ההיא הבדיל ד' את שבט הלוי לשאת את ארון ברית ד' ברור מה'זיל שאין הכוונה על שירות בית המקדש אלא לגובה, ובעת ההיא שהיה שבט לוי במסורת וביתבהה, שמה קיבלו זה השבט בחירוח את עמל התורה, ליהו פרושים מהעולם לגביה כמו שנאמר בגמ' (יבמות פו): "ברשותה לא היו מעמידים שוטרים אלא מן הלוים" פירוש מהרבנים וגדיoli ישראל, אז נהיו הלוים המבונים לכל ישראל כמו שתכתב ויאמר אישתו לווים המבונים לכל דבר הקדושים לד' תננו את ארון הקודש" והתקפיך של שבט לוי היה להתעסק רבבי תלמידים למדם פלפולא של תורה וזה נהיה בעת ההיא כשהבדיל השם אותם לשאת את התורה והגנו בה במצוותיה ובדקדוקיה.**

5 קלוי דעת פרשת כי תבוא שרגא

ב' כר' יסכ' ג'

וברש"י: **ב' כל יום יהיה בעיניך** כדי אילו החיים באת עמו בברית.

ויש לתמוה, **הלא אין הקב"ה בא בטורוניא עם בריטוינו** (עי' דף ג ע"א), ולא נדרה מהאדם אלא דברים שהם באפשרותطبعו להגשים ולבצע, אבל דבריהם שהם למעלה מיכולתו ומאפשרותו, התורה אינה מחייבת.

5 דעת תורה תורהeca

לו

היום הזה ח"א מցוך (כו, טז). – וברש"י: **בכל יום יהיה בעיניך** חידושים אבל בו ימים נצטוו עליהם. דבר רשי' אלה נשנו וחזרו בכמה מקומות, והנה אם כלל זה ידועין מכך הדרשה של מלת "היום הזה", שהוא כמיוחד, הרי לא היה צריך לומר ולנקוט זה כמו פגמים, כי היה בפעם אחת למד על כלום, אלא שבאמת אין זה עניין של דרשת בלבד אלא **כללא הו שפללה ההו**, שעיל כל מצוה ומצוה, יש בה דין של חידושים, דין של **היום הזה**, אdots הולך למד תורה, היה בעיניו כאילו היום הוא מתחילה למד – חידושים. אם מכיא בכורים, היה בעיניו כאילו היום בפעם הראשון הוא מקיים זו המצווה – חידושים. הנה בא בברית, היה בעיניך כאילו החיים הפעם הראשון שהן בא בברית – הכל חידושים. (ועני היטב דעת' ב' עמוד קפ')

אל ח' ג' נ' כט'

ואפשר לבאר על פ' דברי המדרש (תנומא נצבים ג' ב' בריות) **ברית הקב"ה עם ישראל אחת כשיצאו ממצרים, ואחת בחורב, ואחת כאן – ולמה** **ברית הקב"ה עמהם** כאן, מפני שאותה הברית שכרות עם בטמי בטולה ואמרו **"אללה אלהיך ישראל"** לפיכך חזר וכרת עםם כאן וקבע עלייה קלה למי שחוזר בדבריו, ומכיון שעדי עתה על ידי חטא העגל פסקו מלאיחות עם ה', لكن עתה שקבלו שוב את התורה על ידי הברית הזאת, חזרו ונעשו שוב עם אלהיך ישראל.

6

ה' לכמ' לב לדעת ועיניהם לראות ואוזנים לשמעו עד הימים זהה". חזקון, כי היה זה ים מיהוד, יום בו הושלם תיקונים של ישראל ונעשה כבירה חדשה, והעליה אוטם משה למדרגה של 'עם סגולה'. מקבילה לדברי הגמara דלעיל, ביום ההגעה לישראל למדעת מי שהתורה מתקיימת בו. בו ביום הם הנפכו לעם סגולה לנצח נצחים. אמן, יום זה לא חל ביציאת מצרים ולא ביום מתן תורה אף לא ביום שחוקם המשכן, אלא דווקא בסוף שנות המדבר, אחרי שעשו את כל יסורי המדבר, כאמור הכתוב (שם שם, ח) "לחם לא אלכם וין ושכר לא שתיתם". לאחר שעשו הארץ ציה וצלמות והלכו אחריו הבורא מטור יטירוסים^ט, רך איז, אחרי שרדו בניסים את הנחשים והשרפים, המלחמות והניסיונות, לאחר שכתבו את גוףם במוחלט, זכו להיות לעם והגעו למדעת 'הסגולה' בדברי הפסוקים. רך לאחר כל הגעה וההתמודדות, הושלם תקונם קראי.

ומדיוקים הכתובים. "ולא נתן לך" לכמ' לב לדעת ועינים לראות", ככלומר של האגען עד אז למלعلا שיחיה גופם תורה, שב البشر שלם יהיה 'דעת', שעני البشر שלהם יחו אלקים ואוזניים ישמעו אמרוי קל. למלعلا זו הם לא הגיעו עד היום הזה. עז מודוק הפסוק הפלא ופלא, מי דכתיב (במדבר יט, יד) "זאת התורה אדם כי ימות באלהל", לאמו: אדם שממית עצמו באוהלה של תורה, עלוי נתן להציג לו ולומר "זאת התורה", כי הוא עצמו תורה מוחלת, ודוק. וכמושיף ה'שפט אמת' ובמאור, כי זה פירוש הפסוק (דברים יט, ח) "וה' האמיך היום", שהקדוש ברוך הוא העלה והבדיל את בני ישראל ביום מיוחד זה למדרגה זו שגופם היה תורה ממש.

הנצי"ב מביא מעוד כמה וכמה מקורות שמה שכתו שיתן להם את ארון ברית השם אין הכרונה לעבודת בית המקדש, אלא שהבדלים להיות מלמד תורה לעם ישראל, יתכן שזה היה בד בבד עם עבודת בית המקדש, אבל ככל הנראה תלשיט של שבת לוי ללימוד תורה עם בני ישראל. וזה היה הטעה של עם ישראל שבאו אל משה ואמרנו, למה נתת פלפולה של תורה לשפט לוי, אנחנו כולנו את התורה והמצוות בהר סיני, ואנחנו כולם רוצים לא רק לקיים מצוות אלא ללימוד תורה עוד ולהפיץ תורה ופלפולה של תורה.

באמת זו גם מגרוא ערוכה (דברים ח) שמשה רבינו ייחד את שבת לוי שייפוי את התורה בעם ישראל ועל זה בא כל העם ואמרנו אנחנו לא מסכימים, מה נתת זה לשפט שלך, כולנו רוצים לעסוק בעמלה של תורה, כך לומד מון הנצי"ב שע"ז כתוב "היום הזה נהית לך" כולם כדי להריגש שהם נהיו לעם לא היה מספיק מתן תורה ומונת מצוות אלא רק כשיתה דרישת של כל עם ישראל לבוא ללימוד תורה ולא רק לקיים מצוות, אז נהיו עם, כיוון שהتورה מקיפה את כל האדם בכל רוח איברו וכל שיש"ה גידיו, וכן אז באotta שעה משה רבינו אמר ללהם, היום אני רואה שאתם נהי"תם לעם, כי במא מיהוד שיש לו כישמה רבינו ראה שהם באו לבקש שהם לא מסתפקים רק שיימנו אתם אלא רוצים בעצם למדוע בעמלה של תורה של תורה שועשו לעם, כי שבת לוי זהה היישבות.

THE CALL OF THE TORAH ר' מילא

ירחי כליה סוכה ח"א עמ' ל"ד

שפטין דעת / פרשת כי תבוא

10

ק — *This day you have become a people to HASHEM, your God. Rashi (to 29:28) notes that it was only here at the Covenant in the plains of Moab that the people of Israel took responsibility for each others' public actions. From this point on each person was obligated to safeguard the integrity of Israel against openly committed sins. (See also the commentary to 29:28 and Genesis 18:25.)*

ד' טוב שנה שמן פרשת כי תבא ד' טוב

(3)

הנה בגמרה (ברכות ס"ג:) דרשו מלת "חט-כת" — עשו כתות כתות
ובסקו בתורה וכו', משומ שאין התורה נקייה אלא בחבורה וגוי ד"א כתהו
עצמכם על דברי תורה, שאין התורה מתקיימת אלא بما שממית עצמו עלי'
וכו'.

והנה, כתיב כאן 'היום הזה נהית לעם' ופרש"י בכל יום יהיו בעיניך
כלו היום בא עמו בברית: וליעיל (בפסוק טז) איתא ג"כ 'היום הזה ה'
אלעד מוצר לעשות את החוקים פרשי"ג"כ בכל יום יהיו בעיניך בחודשים
כללו בו יומי נצתיות עלייהם, וככורה למה עמי לכפול הדברים. אלא דרבאתה
הם שני דברים נפרדים, דלכתחילה בא הצווי של בכל יום יהי' בעיניך
חדשנים — על כל ייחד וחיד' לעצמו בקיים התורה והמצוות: אבל כאן
המדובר הוא על ימי נגידת רשותו, בתרור עם, בנסוף על מה שנצטווה כל
זהו ברית לקהל עדת ישראל כולם, בתרור עם, בנסוף על יחיד לחבירו לכל,
יחיד לעצמו. וכך מדבר על רשות של יחיד לחבירו לכל, דקבלה הברית
הוא מה דעתו כל העם אמן על הכרחות וקלות בהר גוריים וברח עיבל, כמו
אם קיבלת שבועה דילפין מסוימת כמו"כ הו' אמן בקבלת ברית של קללה
וברכות.

וא"כ ייל, דזה מה שדרשו ח"ל דהויף משה בהא דאמר 'הסתה ושם
ישראל' דמלבד מה שנצטווה כל אחד ואחד לעסוק בתורה יש גם מעלה נסופה
בזה דעשנו כתות כתות ועסוק בתורה יחד, דיש מעלה בעצם הלימוד בחבורה,
וגם יש בזה רוח של הערכות של אחד על השני: וכן הפירוש השני כתה'

עצמכם ג"כ ייל דאייכא בשני אופנים, ראשית כפשו דאייכו מתקאים אלא
שמי שמאפיך את גוףו לתורה והכל בבחינת נשמה ואינו עסוק בהבל עזה^ט,
אבל יש בזה גם עניין של ביטול הישות עצמית ואינו רך עסוק בתיקון עצמו
ונשנתו אלא גם בעד חבריו, ועי' פירוש ואהבת לרעך כמוך זה כל גדול
בתורה — דתוינו פעול יוצא לראות שהتورה מתקאה גם לחבירו, דיעקר
ההגשה הכתוב כאן הוא על הברית של הכל כלו — ועי' בא "הסתה ושם
ישראל".

את הפסוק (דברים כד, ט) "הסתה ושם" דרשו חז"ל (ברכות טג, ב) "כתנות עצמאם
על דברי תורה", כדורי ריש לקיש שאמר "מנון שאין דברי תורה מתקיימים אלא
במי שמיימת עצמוני עלייה", שנאכון (במדבר יט, יד) "זאת התורה אדם כי ימות באלהל".
ריש ל קיש ריש, כי על מנת שהتورה תתקיים באדם, עליו לכתת את עצמיות
ולבטל את צרכי, עד כדי שיסמכו עצמוני בכל כוחו ומואדו על התורה. ה'שפט אמת'
למד, כי המקור הראשוני לדרישת זו נמצא בפסוק זה.
תחילת יש לחדר את הדברים, מה משמעו המושג "אין דברי תורה מתקיימים".
ازיה סוג קיון יש לדברי תורה באדם ומה החילוק בין אדם שדברי תורה מתקיימים
בו שהוא על פניו רעהו שדרבי תורה לא מתקיימים בן.

בפשטות, כאשר אדם ממית עצמוני על התורה, בודאי שהتورה חוקקת רושם
בפנימיותו והיא מתקיימת בו. ומנגד, כאשר למדים תורה בשתיות ווננותו, אין
הדברים עושים רושם ואין נתקקים. אך לדברים עמוק עומק יתר. במקרה של בני ישראל להיות
כתב ה'שפט אמת' (ויהי"ד ד"ה 'בעני מגילת וות'), כי בគומם של בני ישראל בצוותה הנכונה,
מעשיהם עשים חקיקה ורושם בכל העולמות. אדם הלומד תורה בצוותה הנכונה,
אין הוא אדם הידוע תורה, אלא הוא יוכל הופך את כל הגשמיות שלו ואת כל
גוףו לתורה ממש. עד כדי כן, שגם מעשי הרגשיים והארציים ביוותה, הינם בבחינת
תורה וחוקקים רושים בעולם. ריש ל קיש קובע, כי מי שמיימת את עצמיות הגשמי

ומפניה את מהותו ופנימיותו לתורה, הרי הוא הופך את גופו להיות כל קובל לתורה
והتورה מתקיימת בו. על מדרגה זו, הוא עצמוני בבחינת ספר תורה מהלהן, כאשר
התאונן רבא ואמר (מכות כב, ב) "כמו טפשאי שאור אינשי דקימי מקמי ספר תורה
ולא קימי גברא רבבה". תלמיד חכם, מעלהו אינה פחותה מספר תורה כתונע
בדיו על גבי גועל.

עתה מבורר ה'שפט אמת', כי עניין זה ודרישת זו התחלת כבר בימים ראשונים.
הפסוקים בפרשותנו עוסקים ביום האחרון של משה רבינו עליו השלום כמניגת
האומה. הוא אסף את ישראל ובישר להם "היום הזה נהית לעם" ובמהמש (זבניש)
כט-ז' שוב מוצאים אנו שמייתיחס משה רבינו ליום מיום זה, בהdagשה מיהודה
בלשונו: "היום הזה ה' אליהך מצוון... את ה' האמרת הימים... וה' האמיך הימים
להיות לו לעם סגולה". וגם בהמשך שיחתו (שם טט, ג) הוא גורס בדבריו "ולא נתנו

זהלוב

ברחיב "צדמומיות" מילקיס עשה מומו", כי מילקס נזכר צנעלס מילקיס, ובעם צנעלס מוטה הרי פוגם צנעלס זה, וככלת בוט' צנעלס מילקס מילקיס צנעלס קלי מוחיזל לו למ' כבדמוות. והוא עיין מקנית המתמיחס ממעך. מו"ל' מילכו (ספריו כי מגן פסקין מגן) "לְלִימָדֶךָ" צנומתית מילקס קפה לו מן הסורוג שאהוליגו חיני מוייחו מן טעולט טה ומטעולט בטה. וסהרמןימוי מוייחו מן טעולט טה וכן מן טעולט הנטה", מה' מילקס צווצה מלזשה כמה גזלו בסכונלה כל מילקס סמאניליא יאלות למו' מילקס

הס פה מילוי מותך נכבוד עגומו יט נו למועד
לכבוד חגילו, לכ' זכיפן לקלין גזרות
מלקיים עשה חומרו, "לפי אROLDA דמות חגילו"
ולענין רוחה לדמות עגומו", ומה הלווה נמיילס
הלו צל בדעתם זקינס, ופי' התיים יטלהן כי
הכוונה כי אין מדים רוחה נגענו עגומו, חבל
כלateral רוח עושה עט חגילו, ע"י חגילו גם
הו ימייטב, לפלאן ופלאן, סמלס עגומו נמקלאן
לאטץ"ת יותר ע"י מה שמקלאן חגילו ומקסיע
על חגילו יילת צמיס. ויקוד זה מנוגהן צדכרי
ארס"ק לכ' שעניין ממלכטבנאל זי"ע, שהמלך על
מה לכ' חבל נגעמי כסדרבנאל לרום (יום ה' י"ח)
ומרלה כי ממלכתם טה", נאכוונה על נגעמי
בענינה, כי ע"י סדרבנאל לרום נגעמה סיה

במשנה פ"ד לסתורין ריחם "למעה נכרת"
הולדת ימי, כל קמץ נפץ
ח'ן מיטרין כה'ן קיס עולס מל'ן",
ונפק'ה'ק בית יטולל מל'יך צ'ן קמננה לי
ה'נ'יך הו'ג'ט. כל מזינ'ס לי ס'ל'ת גו'ג'
ה'נ'יכר הו'ג'ט. ס'ל'ת גו'ג'ט ד'ר
ה'נ'יכ'ה הו'ג'ט גדו'ל. פיקום נפץ הו'ג'ט ד'ר
ה'נ'יג'ל מולו'ים נעד'ו'ן, ה'ג'ל טשאנ'ה מדיג'ט
ה'נ'ת לחת, טענת סמכ'ים י'לה'ם אמ'יס נפץ
ה'נ'ז'ק קלי הו'ג'ן קיס עולס מל'ן}. צ'קפל
ה'נ'ת ק'רלן מכו'ר י'ג'ל ה'פרטה ה'נו למד'ין
ד'ר ו'ה, ש'ל'יכ'ס נ'ס'ט'ל ל'ה'כ'ינ'ם י'לה'ם
ה'נ'ס ו'מו'ה ל'ה'ל'יט', ו'ג'ל ג'ע'ו'ס' ס'פ'רטה
ה'נ'פ'י ל'כ'ל'יו'.

בפרשותינו היו לנו מילדיין עיין פתי סממת וקעונת הגדול שנענכת עזוב ו^א

18

206 / IT'S NEVER TOO LITTLE, IT'S NEVER TOO LATE, IT'S NEVER ENOUGH

R. Fred

Commenting on the words *Ve'ahavta eis Hashem Elokecha, Sifri* states, "Ahaveihu al habriyos — make Hashem beloved by others." If it seems that my earlier comparison of love of Hashem to love of our children or spouses was irreverent, listen to the way the Rambam explains this Sifri: "Just as one who loves a person will want others to be as enamored with him or her, so too, one who truly loves Hashem will want others to love Him as well."

Who is the prime example of a person who loved Hashem so much that he spent his life sharing his love of Hashem with others? The Rambam concludes that we should follow the teaching of the *Sifri* and make Hashem beloved by others, "Like Avraham, our forefather — as the Torah states, 'And the souls that they made in Charan.'" [These souls were the people who were taught by Avraham and Sarah to recognize Hashem, serve Him, and love Him.]

To bring this concept down to modern terms, I will offer you some contemporary examples, with the caveat that the comparison should not be taken literally in any way, shape, or form.

There is an American concept called "enthusiasts," people who will spend their every waking moment obsessing about something that they hold dear. There are, for example, baseball enthusiasts, computer game enthusiasts, and food enthusiasts. These people devote their lives to their interest, and will convey their enthusiasm to anyone who is willing to listen — and often to those who would much prefer not to listen.

Lehavdil — and I use this comparison only in order to clarify the concept— the Rambam teaches us that Avraham Avinu was a "Hashem enthusiast." He traveled far and wide, spreading the idea of monotheism to the masses, out of his deep love for Hashem. The mitzvah of *ahavas Hashem* obligates each one of us to become a "Hashem enthusiast," and should cause us to want to share our love for Hashem with all who are willing to listen.

שכחית מות קולטת נחל עץ קדעתם, ומלה
נוובת מרווחה, מה יכולין לאקנית מלה נזועה
כליל חפץ, כלום צודתי שיט כמ' נבוי טרלן
להציגו יילמה פקensis למן רצאי, מה אם יכולת
לאקספע על מלה ננטות דנכל אל וווע, מה
מלהנוובת מרווחה, מקייעין מן גאנטס נמי
שרוות נאכינט יאלות ווילם שטטיס למן
סתמי, ומלהנוובת מרווחה מה רגאט שטיט
מיימת ווועדר מיטס, כמה מייס מלה כוה מניגין
נעולס, בעט אמאקספע על הומלייס ומוניגין
נומוכס פַּקְעָם יְקֻדּוֹם.

שְׁמַעַתִּי הָוֹמְלִיכֵס נַסְסָ קְרָמָן, לְמָה כָּלֶב צָל
אֲלָמָדָס שְׂמָחָה עַל נְדָ צְמָהָן, כָּלֶב יְמִין
רְאוֹת נְשָׁוָנָס הַמְּאָזָז יוֹמָה, וְגַנְגָן הַכָּבָב שְׂמָעִיקָּה
מְקוּם גְּמָלָס, וְמְכָנָלָס כִּי נְצָר הַקָּדָס לְיָנוֹ

**בצ-צ'יל עטמו, מלך קום צ-צ'יל כ-זומת, להרג'יט
עטלו צל מ-ציילו ול-ט-זוו-זומת, ול-קן ט-ל-ג-ז-נ-ד
ס-מ-ה-ל, כי קום ל-י-מ-ין ב-ה-ל-ס-ה-מ-מ-ל, ז-ו-ה-מ-ל-ל-י-ת
כ-ל ק-ה-ל-ס, ו-ז-ו-ה-ג-ל-מ-ת צ-ל-ד ב-י-ו-מ-ל מ-ז-ו-ג
א-ה-ו-מ-י-מ-ין.**

כין ממר "ה'צומר מה' נגבי", חבל כנראה
מיין וזה מענה נכון, רק לירק נזירות
צומר מהוי, כל צני' טרלען הס מהיסס וכח נויה
ולירק קהילס לדען כי יט' לו מהימות עלי^ה
המצעי, ומין יכול נפטור עלימו במענה שאל
בצומר מה' נירוי.

אחר פליטת קין ומתיב' י"ז ספ"ר מולדות
מלס", ומיימת צמו"כ (קומות פ"ג)
ומהנתן לירען כמוך מל"ע וזה כלג גודל
צמולה, בן עטוי מומר וזה ספ"ר מולדות מלס
כלג גודל יומת, ופי' קדעתם וקניט צפלחתנו,
כי מל"ע שמעין לך כמוך, מה דעתך כי
להזכיר לך מעמידה, מה כלג בין עטויי נסב בגד

23

שורש פורה ראש ולוענה, אשר יפורה וישגה בדורות הבאים, ואפיו לאחר כמה מאות שנה יפנה מי מדורותינו מאחורי ה' מכוח השורש שבלבכו היום, כבר בא היום בכירית ובאה הזאת, וכן הוא ווראי גם במידה טובה מרובה, שהשורש הטוב שקול הוא כמעט הוטב שתחול עליו הברכה כבר היום, לפי מה שיפורה וישגה בדורות הבאים אחריו.

אולם עדין יש לשאול, איך יתכן שהיה עונש חמוץ כזה שלא מצינו כמותו בכל התורה גם בקהלות של בחוקותי ומשנה תורה, והיינו הבדלה לרעה עד מוחיה מתחת השמים, על החשבה שבלב בלבד בלבד, והנה קרא הכתוב להאלות אלות הברית, והדבר צרכ' ביאור, ואכן הענן מתבادر על פי העיקר הגדול שכתבו הרמב"ן זיל בפ' בא זול, מן הנשים הגדולים המפורטים אדם מודה בנשים הנסתורים שהם יסוד התורה כולה, שאין לדאם חלק בתורת משה ריבינו עד שנאנמן בכל דברינו ומקרינו שכלים נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברכמים בין ביהירות, אלא אם יעשה המצוות יצלחנו שכרו, ואם יעבור עליהם יברכנו עונשו בגירות עליון עכ"ל.

ווענן עמוק זה בהנחתת העולם, איינו אלא בישראל בלבד, שאין להם לישראל בעולמם טبع ומנהgo של עולם כלל, אלא כל ההנחתה עמהם היא רק לפני הנחתם בתורה, וכמו"ש במאמרים זיל, כשם שאתה הוה עמי כך אני הוה עמן, ולכשענמייך עוד יותר נפצא למדמי, קיום התורה ומצוותה איחוד ומשלוב בקיום הברית ושלא לעבור עלייה, וכמשנית, כן יש ברית בין התורה והעולם, שקבע הקב"ה ברית

לעולם, שאצל ישראל מקבלי התורה יהיה העולם משלוב ומקשור בברית עם התורה, שככל הנחתת העולם תהיה רק על פי הנחתת ישראל בתורה, אם בחקתי תחול הרכבה בכל הנחתת ענייני העולם נמהם.

24

וא"כ הרי אין פלא שהענישה אותו התורה בעונש מר ואוים כזה שתרכץ בו כל האלה, ככל אלות הברית הכתובה בספר התורה הזאת, ואין זה באמת אלא מידה כנור מידה, על שאינו מאשר מאמין באלות הברית, שהרי מי שאינו מאמין באלות הברית, איינו מאמין בבריתו של הקב"ה עם ישראל, וזה לו חילך בתורת משה ריבינו דהא בהא תילא, ואין לו באמת תקווה אלא למחייב שמו מתחת השמים, אא"כ ישוב ויתכן לבבו ומעשו, ואו במקומות שתרכץ בו כל האלה ישבחו כל הברכות שבתיכך ומשנה תורה ברכות הברית. (דלוות יהוזיאל נט' ק"ג).

21

ונבש שהוא בקיים המצוות, כן בעבירות, העברות עצמן והעבירה על אי עמידה בברית וכמ"ש (דברים כ"ט) פן יש בכם איש אן אשא אשר לבבו פונה היום מעם ה' אלהינו, והיא העברה עצמה, פן יש בכם שורש פרה ראש, פ"י הרמב"ן זיל פן יש בכם שורש רע שיפחה וישגה, ובמימים הבאים יוציא פרחים רעים ויצמיה מרوروות, וזה את אשר אינו פה היום, כי האב שורש והבן נצר משורשי פורה, והוכיר השורש לומר כי הוא יכול להביא באלה הדורות הבאים, שהשורש אשר ממנה יצמח הוא לפניו היום, והוא בא בברית ובאה הזאת עכ"ל.

22

והגר"א זיל ביאר עיקר זה יותר זול, ושוש שיצמח ממנו פירות רעות ראש ועלענה, כמ"ש זול פסל מיכה עבר עט ישראל בים, והלא היו כמה מאות שנה ביןיהם, אלא השורש שצמח ממנו האיש מיכה שיבדר הפסל, הוא שעבר עליהם, וכמו שנטולקה השכינה בעת שוראה יעקב את אפרים שעתיד לפרט ממנו ירבעם בן נבט, וכן אמרו (סנהדרין פ"ב) הוא זמרי בן סלא הוא שלומיאל בן צוריידי הוא שאל בן הכנעני, וח"ו שומריה היה נשמה אחת עם שלומיאל הצדיק בחירות ישראל, והוא על דרך גנאי לו ולמשפטו ולשבטו, וליה החטא פורה מן השורש מן שאל בן הכנעני, וזה שורש פורה ראש ולוענה עכ"ל.

• ומה שקל הכתוב שניים בשוה, והיינו זהה בשומו והתרוך בלבכו לא יאהה ה' סלהו לו ומחה ה' את שמו והבדלו כל אלות הברית הכתובה בספר התורה הוה, עונשים איזומים ונוראים, זהה שיש בו שורש פורה ראש ולוענה, שכיוום הוא צדק במעשהינו כאחד מבני דורו של משה ריבינו, שוג משגע ריבינו איינו רואה בו שום פגם, אלא שבעמק לבכו יש בו שורש פורה ראש ולוענה, אשר יפורה וישגה בדורות הבאים, שוגם הוא עונם באות האיזום שעמדו האיש אשר לבכו פונה היום

למרדים אנו כי עניין הברית במצוות איננה רק מעלה בלבד, אלא חלק מחלקי המצוות רשות אלהין בעונש ושבור, וכמו שהאדם חי בירא ולפחד שלא יונש על העברות עצמן, בן הוא ציריך לירא ולפחד שלא יונש על אי עונמו בברית לעולם, והניא שישתרש בלבכו

היום הוה נהיה עם בכל יום יהיה בענין אליו היום באת עמו בברית (רש"י), וכענין הוה אנו מוצאים לעיל שם לענן מחות, היום הזה ה' אלהיך מוץ לעשות, בכל יום יהיה בענין חדשים כאלו בו ביום נצוטה עליהם (רש"י). יש לשאול, תינה כחדשים, שכן דומה עשית מצוה שעושים אותה חיקף לצוויה מפני ה' כמאורה ממש, בלי שינוי וגרעון או תוספת, בלי סרך של מצות אנסים מלומדה ובלי התשנות כלל, מצוה שהוא ענשת על דרך המלומדה, ולזה נצוטינו שלעולם יהיו המצאות חדשים בעניינו כאלו בו ביום נצוטינו עליהם.

~ אבל מה עניין הוא בברית, והורי הברית בכתה בשעתה ולעלום, ומה המצאות שתהיה חביבת חדשה כאלו היום באנו בברית ולמורים אנו שהברית אין עניה כריתת ברית בלבד, אלא חלק מן המצוות, והיינו שהמצאות מעשינה ע"י ברית, ככלmor קיומ נצחתי, ושבעל קיומ מצוה היה בה קיומ הברית עם הקב"ה, שתהיה בה בחינתם למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה', שקיים המצאות לא יהיה אך קיומ מצד המקימים עצמו לשעה, אלא גם קיומ לדורות הבאים אחרים.

20 ייח' עם קיומ המצאות גם ישריש בלבד שורש פורה טוב שיפרה ויוכה גידולים בכל הדורות אחרים, והברית היא באמת מעלה עליונה במצוות, ולכן קשם שיש במצוות עצמן חיב שחייו בעניינו חדשים, כן הוא גם בברית, שתהיה חדשה ואילו היום באנו עמו בברית, ובברית זו בקיום המצאות התחילה

מהאבות, וכמ"ש בא"א כי ידעתו למען אשר יצוה את בניו אחרים, בלאו הרחבה הגדולה העולה על חביבת האדים שהיתה עד שבא א"א, היא משומם למען אשר יצוה.

זהו שואול (פסחים קי"ז), אמר ר'יל ואעشن לגוי גדול זה שאומרים אליו אברהם, ואברך זה שאומרים אליו יצחק, ואגדלה שמך זה שאומרים אליו יעקב, יכול הייח' חותמים בכלון, תיל והיה ברכה, אך חותמי ואין חותמי בכולן ע"ב, בואה למדונו זיל שאף כי עלו האבות במעלה זו אחר זו, מ"מ כללות הין כל המעלות במעלה א"א, כי מעלת אלהיך יצחק היא כלולה בואה ברך והיא ברכה שנתברך בה ברכה, אך חותמי לאלהיך יעקב היא מעלה של א"א ואגדלה שמך, ובן חותמתה הברכה, מעלת המגן של הקב"ה עם ישראל עד סוף כל הדורות, היא מעלת א"א, ואין חותמי אלא בו בלבד, כי גם מעלת לישראל בירת עולם היא מעלת, וכוריות ברית עם אברהם ברית עולם היא.

RASHI EXPLAINS THAT THE WORD "TODAY" REFERS NOT to the specific day on which Moshe delivered this message to Bnei Yisrael. Rather it means that on each and every day

* we must feel as if we had just now entered into a covenant with Hashem.

Constant renewal is the key to remaining fresh and energetic in Hashem's service. Otherwise, even the most enthusiastic religious observance will eventually descend into the monotony of a dry routine.

► The Piasetzna Rebbe once lamented the fact that albeit blessed to be born a Jew he never had the opportunity to convert to Judaism. Rather than having been born and raised in Hashem's service, he would have preferred to have been able to show Hashem his eager willingness to serve Him by making the conscious decision to convert.

To some extent, we are indeed able to convert ourselves to Judaism each day anew. A convert must commit to observing the entire Torah. If he presumes to accept the entire Torah with the exception of even one detail of any mitzvah, his petition to convert is rejected. So too, we must make a new commitment every day, firmly resolving to observe the entire Torah, leaving no detail of any mitzvah forsaken. Thereby, we renew the covenant Hashem made with our forefathers on Har Sinai, and are converted once again to His service.

באותו יום בבוקר קרא קריית שמע, ומה הוא שמייחל עליו את ה"ידומה כמו של קרא קריית שמע מעולם?"

28

חפט, אחר חזה:

— אמנים כן. מה שהיה בשעתו, היה. כל הזכוויות שמורות, והשבר שומר לבעליו. **וזאי שאין הקב"ה מקפק שכר כל ביתה (פחסים קיה).** **כל קריית שמע ושכרה עמתן.**

► אבל עד כמה שנגע הדבר ל'עכשו', האם מועלת לו לאוטו אדים. **שיהא עתה נחשב כמו שיש עליו על מלכות שמים — אין קריואתינו הקודמת מועלות כמלא נימעה.**

* אין שום מעשה, או תנועה, נמחקים. הם נשארים בגדרם הטבעי, עדי יגיע לפני שוכן מעונה לדין וחשבון.

אבל עד כמה שנגע הדבר לאברהם, אם נתנו, הוא תנתן על המשעה, וזאי וברור, שלפרק על רוחיל, לא לעמוד הזכות של העול טום פריקנו....

— נכון כי אף פעם אחת לא קרא קריית שמע, רק בשעה זאת איינו מקבל לעלו, רוחיל, על מלכות שמים.

אבל חלא עתה פרק את העול, ועל שעת פריקות העול, או אי קבלת עול מלכות שמים, על שעה זאת, וזאי שהריהו כאילו לא קרא קריית שמע מימין.

כי מה תועיל קרייתנו לשעת פריקתו? וזאי שבנגע לשעה זאת, **שיילא** קרא בה קריית שמע, דומה הוא כאילו לא קרא קריית שמע מעולם.

* גם עם השם, איינו עם השם רק מפני שאטמול היה כך. ואך על פי שהריהו קיים וומדעם עם השם, אף על פי כן, אווי ואבי לו לעט השם, שהוויתו תלואה רק במה שהוא אטמול....

עם השם חייב להיות כזה, שהוא מתחדש וחולך, וכל יום ורגע הוא מסוגן לחותחות חדש, עם השם.

אשר אנו מזכה אתכם היום, ולא בסוף מכל הדברים אשר אנחנו מצוה אתם דיבר משה אל כל ישראל ואין זה יום מותו, כפי שנראה בריש פרשות נצבים. ואם נ מתעורר ב יתר שעת השאלה מודיע פירש רשי' בשני מקומות אלו שלא פשוטו, אלא שנצטוינו שייהיו הדברים הללו חדשים בכל יום].

* וביאור הדברים הוא כי באמת הדתורה ניתנת בכל יום החדש, והברית שכרת השם יתברך עם ישראל מתחדשת בכל יום, וכן שתקנו חז"ל לביך ינותן התורה בכל יום, וכן נאמר (ירמיה לג, כד) 'אם לא ברית יומם ולילה חוקות שמים ואוצר לא שמי'. כי טיעות היא לחשוב שהتورה הקדשה דומה בספר הסטורייה כל שהוא שנכתב בזמן מסוים ונשאר כמו הבראה כולה שנאמר בה (ברכת יציר או בשורתו) 'המחדש בטובו, בכל יום תמיד מעשה בראשית'.

זה הטעם שהتورה נקראת תורה חיים, וכך שכתוב כי הם חיינו. כי אין התורה דבר סטטי העומד במקומו כדמות, אלא התורה הוא עני רוחני חי. ואם אמנים עמוק ממד הוא המושג הזה, ולהבנתו על בורי נץך ראשית ללימוד תורה בהתמדה וגם לעין בתורה בעמל ויגעה רבבה, מכל מקום זהו אשר אומר רשי', שהتورה היא דבר שבאמת מתחדשת בכל יום, וגם הברית של התורה מתחדשת, ולכן חשוב לכל אחד לראות כאילו היום היה מיתון תורה, שעל ידי זה אולי יוכל להגעת אל ההבנה האמיתית של תורה חיים.

ברכת רצה מרדיyi כי Tabia ל' גיגט

"ויזכר משה והכהנים הלויים אל כל ישראל, הסכת ושמע ישראל, היום הזה נהיית לעם לך אלקייך" (דברים ז, ט)
"וכי אוטו היום ניתנת תורה לישראל, והלא אוטו ים סוף ארבעים שנה היה? אלא לפחות, שהביבה תורה על לומדים בכל יום ויום, ביום שניתנה מהר סיini. אמר ר' תנומת ברית דר' חייא איש כפר עכו, תצע, שתרי אדם קרא קריית שמע שחרית וערבית, ורב אחד איינו קורא, זמורה כי שלא קרא קריית שמע מעולם"

ובכל זאת, סוף כל סוף, נהינו לעם לפני ארבעים שנה, איך זה מגדישים **היום הזה?!**... נניח שבין, כי אף היום הזה רואיינו להיות לעם, הכי מושם כך, רק היום נהינו ולא לפני ארבעים שנה? מהו בכלל החשיבות המיזוחת לכך, שהיום נעשינו לעם, סוף כל סוף הנו **"עם"**, מה לי היום מה לי אטמול? אדרבא, לכוארה **"עם"** ותיק עדיף?!

— וממי החשווה לא קריית שמע, הכי מושם שאטמול אחד שלא קרא קריית שמע, ודומה כאילו לא קרא מעולם, וכי מושם כך, גם היום הזה נהיית לעם?... וה**"מעמד הר סייני"**, חיו, **"דומה כאילו איינו?"**...

— **ומודע** באמת דומה אותו אדם, כאילו לא קרא קריית שמע מעולם, לא סוף כל סוף, חוץ מאותו ערבית, הקפיד ולא החסיר אף קריית שמע, אף

משמעות שם השם איננו רק תואר, אלא איות, מציאות אישית לא רגש שונה, אלא אחרת – חוויה של "עם השם". וכך חשוב כי "היום הזה היה נחיות לעם", מושם שלגביה "היום", לא יועל אלא "עכשווי", ואם אין "היום הזה", לא יוכל לו כל החתימות של האתומים.

דומה עליו, לעין החיים, כאילו לא נחיה עם מעולם... ודוק מאך.

☆ ☆ ☆

וללטץ, כי ללא חביבות התורה על לומדים, אינם בריהכי, להיותם לעם היום הזה. מושם שرك דרך חביבות התורה, ממשיך אותו מעמד הר סייני נורא ההז, להתחדש להיום הזה.

– שכן מעמד הר סייני, הוא הנזכר כדי להיות לעם. ולהלא מעמד זה היה לפניו ארבעים שנה, ואילו "היום", לא יתכן להיות לעם רק על חשבונו אתמול...

~ באה חביבותה של תורה, ומכניסה את לומדי הימים, וחרות אותו הר סייני, כך שלא רק אתמול הינו בהר סייני, ולא רק אתמול שמענו את קול השם מדבר מותך האש.

אלא היום...

ההר ומעמדו, התפשטו מן האתמול אל החיים.

היום הזה היה נחיות לעם!

☆ ☆ ☆

– האתמול הוא נושא לזכויות, לשכר, אבל עד כמה שנוגע הדבר לאישות, לאיות, לגבר או בוד השם – אין ח"היום" שואב, אלא מן העכשי...

ולא יהיה ה"אתמול" אלא "תירוץ", ללא משקל.

☆ ☆ ☆

– בן אדם! מה איותך בשעה זו?!

טעם פרשת כי תבא וידעת קעה

ל שכך

היום הזה (כו. ט).

פירושי "בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום באת עמו בברית", וכברכות (סג) וכוי אותו היום נתינה תורה לישראל והלא אותו יום טופן ערביים שניה היה אלא למלוך שחייבת תורה על לומדים בכל יום ויום כיום שנינתה מהר סייני, אמר רב תנחים בריה דר"ח איש כפר עבר, תעודה שהרי אודם קורא ק"ש שחורת וערבית וערב אחד אינו קורא דומה כמו שלא קורא ק"ש מעולם. ודמיון זה לקריאת שמע צ"ב.

ונראה לבאר כוונת מאמר זה שמוטל על האדם להחullet בעבודות השית' בכל יום ויום, ולהזדש ולשרף מעשו לפני מצבו ומעלתו דהיום, והרי זה כאילו כל יום נכנס הוא בברית, שנתחדש אצל חובתו לקיים את התורה כפי מדרגתנו והשותפו בכל יום, וכайлו נתנה לו תורה ביום זה, ואכן למשתעלת האדם ויתחזק בנסוחה להוסף אומץ בעבודות השית', ריגש הוא בנסוחה שעד עתה לא קיימן את התורה כראוי, כפי שימושו זה אתה היום.

ענין זה הוא המונח ביסודותיו של החיבור לקראה ק"ש בכל יום. שהיה האדם מקבל עליו בכל יום על מלכותו יתברך, וויסוף להתבונן ביחסו הכרוא והחובה לעבדו, על שלא יהיה יום אחד דומה לחבירו מכחנית מצבו הרוחני של האדם, ועל כן מי שלא קרא ק"ש עבר אחד הרי הוא כמי שלא קרא ק"ש מעולם, כי נמצאה זה האדם חסר קבלת עול מלכות שמים כראוי לו לפי מעלו של אותו יום.

לען

אולם עליינו להתבונן מודוע אין אנו מרגשים זאת, ולא חשים שבטיב גופנו טבוע הכוח הזה להרגיש ולחש הנאה וטעם וערבות בלימוד התורה, והרי אצלינו נטפס הרכבה בדרגה עליונה מאד.

זאת ועוד, גם אם אכן יש דרך שעימה ניתן להשיג מדרגה זו, הרי זה ייצא מחייב שאין הקב"ה בא בטרונה עם בריותו, היהות שבמיציאות שלנו אין זה דבר הטבוע בנו, ואורבתה, הרי זה מנגדור עצלינו לטבע, וצריך לעבד על

בר. אם כך, שוב תמולות, איך מוצואה ההוראה על כל אחד מישאל שיזוש שhortורה
זהה עניין בכל ים.

והגה אנו אומרים בנוסח הברכה "וחי עולם נטע בתוכני" (ביבת-hortורה), הרי
כ"י בלב האדם ובמושב חייו גטעה השתקות לחי עולם, כאמור מהר' חרכוב
גם את העלם נתן בלבם" (קהלת ג, י). הקב"ה נתע בלב האדם רצון עו"כבר
לחיים של נצח, אדם אינו צריך לשבע את עצמו בחשיבותם של חי נצח, כי רצון זה ושאייה זו
אינו נזק לבעלי הוכחות וסבירות להשיבות חי נצח, כי רצון זה ושאייה זו
מקנים בהון תוכו, וכל איברי האדם הם כלים להפקת רצון זה מן החוכם אל
הפועל.

ובפי שבזוב תורה במשפט בסוף הפרשה "ולא נתן לך לרעת ועיניך
לראות ואוניהם לשמע" (להלן כט, ג), וברוגם יונתן; ולא ירב מירא דה'
לכון לבא למנסי אלהן למגדר, ועיניך למרמו אלהן למחמי, ואונדין לטמתמא
אלחין לעיטה - לא בנו כי לב לשבעה דברי, אלא לב לדעת, ולא נתן עיניך
לק្បוץ בהם אלא לראות, ולא נתן אונדים לטמתם בהם אלא לשמעם בהם.

זהו אומר, כל מציאות האדם נבראה וועמרת למטרת חי נצח. יצירת הלב
היתה בשביב לדעת, אך ורק לשם בר נתן כל' וזה בגוף האדם, והעינים
לא ניתנו לרמימות וקריצות ולשר הבלתי, אלא מטרת בריאותו היא אך ורק
לראייה, להסתבלות, לעין ולהתבוננות, והאונדים כמו כן לתוכלית נשגב ועליזה
נבראה, והיא, לשמעו להזין ולעיטין.

למלבדנו כי עבדות האדם היא רק לא לקלקל, לא לנוטות מהדרך הסלולה
ולבקש השבונות ריבים, כפי שהקב"ה אמר שהקב"ה אמר לאדם הראשון והוא שבר
בריאתו, אין דעתך שלא תקלקל ושלא תחריב את עולמי (קד"ד פ"ז, כ). כי על
כן, את-כל עבודות האדם ואת כל הדעה והחכמה שבו עלייך להפנות לאפק' חי'!
וזהו שלא לקלקל את הקב"ה, וכשהיא יקלקל הרו מAMIL גופו וביל אירבו יעדתו
על מותכניםם כפי שנבראו מתחילה יצירתם למטרת חי נצח, והמה שרתחו
ברוך העולה בית ק-ל.

ומעתה אין מקום לטענה איך נורש מהאדם שדברי התורה יהוו בכל ים בעניין
בchoroshim, כי כדי להיעזר להזין ולהשיג תכליות זו אין צורך לעבד ולעמל!

קשה, אלא נדרש מהאדם רק שלא לקלקל, ואו גוף מתחילה יצירתו וטבע
בריאתו יעמדו מוכנים לקולט את חי הנצח, ומטעם הם יהיו כל' שורת לוזור
לאדם להציג את התשוקה של חי עולם הדתולעה בקרבו.

שכן אחרי שאדם לא יקלקל את מציאות הויזהו, ויראה את תכליות חייו כפי
זהrai לראייה, ישבל ויתבען ויתעטק ויבוא מעצמו לשאוף לחי עולם,
או בין וירגיש שה תורה היא צורך קיום חי הנפש, וכל דבר שבתורה הוא 'הבן'
בתענוגים, פשטו במשמעותו ובלי ספק שדברי התורה יהוו בעניין בכל ים
חדושים.

35

הטוראה פרשת כי תבא טיב תע

פתח רבי יהודה בכבוד תורה ודרש: 'הסכת ושמע ישראל היום זה
נהיית עם', וכי אותו היום נתנה תורה לישראל? והלא אותו יום
- סוף ארבעים שנה היה. אלא למדך, שהביבה תורה על לומדייה בכל
יום ויום ביום שננתנה מהר סיני (ברכות ט, ב).

ידועים מה מה דברי האור החיים' ה'ק' על הפסוק 'ושמחת בכל הטובי'
(ברום כו, יי), ז"ל: גם ירמו במאמר 'בכל הטובי' אל התורה,
כאומרים ז"ל 'אין טוב אלא תורה'. ומוסיף בלשונו הזהב: 'אם היו בפי
אדם מרגשיין במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומחלהתים
אחריה, ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה
כוללת כל הטובות שבעלום.'

ואכן, לומדי התורה מרגשים בכל יום ויום מתיקות ועונג מחודש
בלימודם, כי התורה חביבה על לומדייה בכל יום ויום כיום
שניתנה מהר סיני, ונפשו מותענת מזיו החכמה ומרגש טעם גן עדן
בעוסקו בתורה.

ומי שלא זכה למתיקות התורה, אותן הוא כי עדין חסר לו בלימוד עצמו,
כי חז"ל קבעו שחביבה תורה על לומדייה, ואם היא לא חביבה עלי

ג) ויש לומר עוד, שכמת ההוראה היא חכמה העליונה, והוא בעלי גבול ובלתי
תכלית, כי הנה על הביראה שברא הקב"ה אמרו חז"ל (הגינה יב ע"א) בשעה שברא
הקב"ה את העולם, היה מרחיב וஹול כתמי פקיעות של שני, עד שגער בו הקב"ה
והעמידו וכו', והיינו דאמר ריש לקיש מאין דכתיב (בראשית לה-יא) "אני אל-שָׁדִי", אני
הוא אמרתי לעולם יי', ע"ב. ולולא שאמר לעולם כי הוא המשם והארץ מותפשים זו
ללא סוף, כי הדברו של "יהי וקיע" היה מפתש והולע עד שאמר די, ובבירת הסבा
מסלובורקה ציל' דברו ה' הוא בעלי קץ ותכלית, "ארכה מרנן מודה ורחה מני יי'" (איוב
באמת היא חכמה בעלי גבול ובלתי תכלית, "ארכה מרנן מודה ורחה מני יי'" איוב
יא-ט). ולכן שפיר אפשר להשיג בה כל ים חדשיפ⁴⁴.

וביתר עמקות, בתורה אין התיישג, שהרי התורה היא נצחית ואין מושג
שהזמנ משפיע על התורה, שכן לא תחנן התיישגות בתורה - כי התורה היא חכמה זו,
והוא יחבר נצח, והתיישגות היא סתרה למושג של נצח. ומכיון שהتورה נצחית

ומתחדשת, היא גם גוננת את הכח הנוכחי לומדי התורה שייהיו דברי תורה חדשים
ומהיאלו חיים נחנו, ודזון.

* ה) ומסוגלת עם ישראל הוא זה, כמו הרגים שבים, שלמרות שהdag נמצא תמיד
במים, והוא שווה מים, אף על פי כן כל טיפת מים שנופלת לעומתו, הוא קופץ אליה
ובועל אותה כאלו לא נכנסה טיפה מים בפיו מעולם, והוא כמו הטיפה הראשונה, עם
אותו התיאבון והצמאן, כאמור חז"ל (ברא"ז צ-ג), מה דגים הללו גדלי במים, כיוון
שירודת טיפה אחת מלמעלה מתקבלן אותה בצמאן כמו שלא טעם טעם מים מימייה,
כן הן ישראל גדלי במים בתורה, ייון שהן שמעין דבר חדש מן התורה הן מקבלין
אותו בצמאן כמו שלא שמעו דבר תורה מימהן, ע"כ⁴⁴.

38

364 / RAV WOLBE ON CHUMASH

In conjunction with the covenant that *Bnei Yisrael* would make with Hashem to perform the commandments of the Torah, Moshe tells *Bnei Yisrael* the following: "Haskeis u'shema, Yisrael, today you have become a nation to Hashem your God and you shall heed the voice of Hashem" (27:9-10). *Sforno* explains, "'Haskeis' — picture in your mind; 'u'shema' — and contemplate; 'And you shall heed the voice of Hashem' — when you picture this and understand it, then you will undoubtedly heed the voice of Hashem."

According to *Sforno*, the Torah is revealing to us that picturing Torah concepts in our mind can aid us in our fulfillment of the mitzvos. For example, we are commanded on Pesach to feel as if we ourselves left Egypt. This includes conjuring up a picture of this momentous occasion. We should imagine the pillar of fire that illuminated the area, as well as

the awe-inspiring procession led by Moshe and Aharon — each family surrounded by 90 donkeys laden with bounty, all marching out of Mitzrayim in an incredible display of Hashem's might. The same concept applies to the commandment not to forget the revelation at Har Sinai.

Picturing these events, which defied all the laws of nature, is not merely a fulfillment of a specific mitzvah; it is an essential part of our

emunah. A person's *emunah* in Yetzias Mitzrayim and his belief that the Torah came from Hashem is not complete until he has depicted and contemplated these occurrences in his mind. Conjuring

"We should imagine the pillar of fire that illuminated the area, as well as the awe-inspiring procession led by Moshe and Aharon — each family surrounded by 90 donkeys laden with bounty, all marching out of Mitzrayim in an incredible display of Hashem's might."

39

up a picture gives life to these events, and this simulated experience can make an indelible impression on a person's life.

* Imagining these events is an activity that can be performed anytime and anywhere. Picture the Beis HaMikdash, Akeidas Yitzchak, Yetzias Mitzrayim, Har Sinai, or any of the numerous momentous occasions in our rich history. Take a few minutes to let your imagination fill in as many details as possible. The more time you invest, the more real the event becomes.

* This simple exercise has the power to strengthen one's emunah, and can also aid one's preparation for Rosh Hashanah. A true "picture" of Hashem as the King over the entire world will make it easier to accept His sovereignty during the Yamim Nora'im.

(Alei Shur, Vol. II, p. 274)

הסכת ושמע ישראל היום זהה נהיית לעם לה' אלקיך. וברשי", היום הזה נהנית לעם, בכל ים יהיה בעיניך כאילו היום באת עמו בברית. ויש לומר שמרומו בוה מתיוחד גם על היום בו נהנית לעם, והוא שבת קודש, כאמור (שמות טז) אכלחו ימים כי שבת הדועע, כאמור (שמות טז) נקרא יום שהוא היום לה' היום לא תמצאו אותו בשדה. ושבת קורש הוא יום כריתת ברית בין קוב"ה וישראל, כאמור (שמות לא) שומרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לזרותם ברית עולם, הינו שבת קורש (שמות לא) שומרו בני ישראל את השבת לזרותם ברית עולם, הינו שבת קורש שבכל שבט תחודשת ברית בין קוב"ה וישראל, שהוא עיקר מצות שבת כריתת מתחדש, ע"ד מאתוזל (ב"ר יא, ט) שאמר הקב"ה לשבת ננסת עולם, הינו שיעשו את השבת לזרותם שתהיה ברית עולם, שבכל שבט תחודשת ברית בין קוב"ה וישראל, שהוא עיקר מצות שבת כריתת מתחדש, ע"ד מאתוזל (ב"ר יא, ט) שאמר הקב"ה לשבת ננסת עולם, הינו שבת הוא התחדשות בחיה נישואין.

44

ועניין כריתת הברית בבריתם הקדושים האלו

ש"ק ור' ר'ה, כי ימים אלו יש בהם התאחדות הבריתין, כל שבת מתחדשת הבריתין, כמו"ד באוה"ח הק' ע"ה' יוכלו, שהקב"ה בברית העולם לא נתן כת להתקיים אלא שש שנים ימים בלבד, ובכל שבת ישנה התאחדות הבריתין לשש שנים ימים נספחים, והתחדשות ברית העולם בכל ש"ק היא מכח שמירת השבת, ועוד שאם היה נחכר שומר שבת בכל העולם לא היה יותר קיום לביריאת, וכמ"כ ראש השנה והא עת התחדשות הבריתין, שככל שנה ו שנה בר' ר'ה מתחדשים כל הכהני וסדר ההשתלשות במושביה בעת ברית העולם, כל' האורי היל' שהכל חורף לקדמונו. וכיון שבב' ימים אלו מתחדשת הבריתין יש בהם גם כריתת בית מדורשת, כי כל תכליית הבריתין היא בשבייל ישראל, וכמ"כ ליל' לוד, על בראשית ברא וגוי, בשבייל ישראל שנקרוא ראשית, והינו בשבייל הברית שבין הקב"ה וישראל. ולך בכל עת התחדשות הבריתין מדורשת ג' ב' כריתת הבריתין בין קוב"ה וישראל, מה שהוא עניין ב' ימים הק' האלו. ובב' ימים אלו כורת יהודים מתחדש את בריתו עם הקב"ה, שאם את בריתו הקודמת לא שمر כ' ב' ולא קיימה כראוי, הרי מחדש עתה את כריתת הברית. כל ש"ק יש בה כריתת ברית שבועית, ובר' רה הוא כריתת הברית החשניה בין קוב"ה וישראל.

45

אם נימשך בבלבול מפני מעלה, שעייר הקטרוג היא

לבדה. כריתת הברית בשבת היא מותוך אהבה, כי הש"ק במקורה הוא עניין אהבה, כד' א' כי לישראל עיר ננתנו באברהם, ואילו בר' רה כריתת הברית היא מותוך יראה שהאלקים עשה שיראו מלפניו, שיש בה' דיביקות וקריות ברית משיג יהודים מותוך יראה, ע"ד ד' ר'ה בפרקי הארץ (פ' עקב) ע"ה' פ' ועתה ישראל מה ה' א' שואל מערכ כי אם ליראה, שיש בח' דיביקות מותוך יראה, שהיא היראה שיש למকבל מהמשפיע, מותוך שיודיע כי בעלדר אין לו קיום, שאם יגנע ממנגו את השפע המגיעו תיוו אינם חיים. ע"ד אדם הטבע בסם סוער ובאוחל להצילה, שהוא נאחו בו בכל כוחותיו ביריעו שאם ירפא מהחיתנו בו ולודגע אין לו כות קיים. וזה המודגה הרואה של יראה שצער שתהיה ליהודי, כאשר הוא יודע

42

ישראל היה בן זוגך, שככל שבת הוא התחדשות בחיה נישואין.

עוד מרומו בהיום על ראש השנה ימא זדרינא, כדאי' בז' ק' (ח' ב' מז). במד' ב' (מ' ב' ד') על אליעש במעשה האשעה השונמית והי היום ויבא שם, והוא יומא יומא טבא בראש השנה הו', ואיתא שם שזה אמר לה אליעש הייש לדבר לך אל המלך, הינו האם יש לה מה לדבר ולבקש אל הקב"ה המלך המשפט, ומתאר בתרוך עמי אנכי יושבת, אכנים רישי בין סגיאין, שבזו שכוללת עצמה בתוך הכלל זה גופא המשמירה עכורה. וע"ז מרומו בכתוב ברית בז' קוב"ה שוואש השנה הוא ג' ב' יום כריתת הברית בז' קוב"ה וישראל, כאמור (דברים כט) את נצבים היום כולם לפניו ה' אלקיים וגוי', וזה יומא דידינה שכולם עומדים לפני ה' א' בדין, לעברך בברית ה' אלקיך

ובalto אשר ה' א' כורות עמק הים, ובוים הזה נהנית לעם לה' א'. ولكن בכל התפלות של ר' רה מתיחס ביעיר לתוכרת המלך, כמו שאמרם בתפל' ותמלוך אתה ה' א' מורה לדבר על כל מעשיך ומי', מלך על כל העולם יכול בכבודך וכו', כי עיקר עיזומו של הים הזה הוא כorthy בתפקיד המהדרש בכל שנה, ויום הדין הוא אם הם ראויים להכנס לרבי התקדש הזה, וכדאי' בעבודת ישראל, שרב' רה יש דין כביבל קלפי מעלה, שעייר הקטרוג היא להרי הם חוטאים ואני רואים לך, והוא שנאמר כי חוק לישראל הוא משפט לאליך יעקב, שהמשפט הוא מה נקרה אליו יעקב. ועד כי אמר כל אשר נשמה באפו ה' אלק' ישראל מלך ומלוותו בכל משלה, שזו הנצחון הגדול של עם ישראל.

והנה הסכת ושמע ישראל היום הזה נהנית לעם נאמר בלשונו ייחיד, ויל' עניבו ע"ד דכ' קודם מתן תורה (שמות יט) ויתן שם ישראל נגד ההר, ואוחז' למכילתא וייחן שם ישראל כאיש אחד בלבד אחד. והוא משומ שבחת היחיד לא היה אפשר להשיג את הגילויים האגדולים שהיו בעת מתן תורה, כמו'